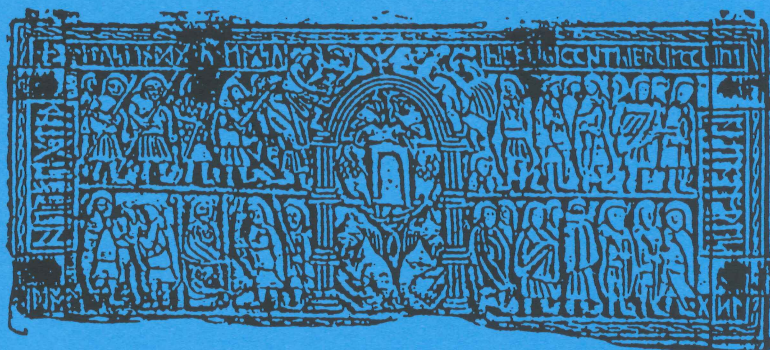

NYTT OM RUNER

Meldingsblad om runeforskning

Nr. 4

1989

ISSN. 0801-3756

**Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
Nr. 4, 1989**

INNHold:

Nytt om runer, fjerde årgang	3
Arbeidet ved Runologisk-epigrafisk laboratorium, København	4
Arbeidet ved Runearkivet, Oslo	6
Die Runenarbeit am Seminar für deutsche Philologie (Ar- beitsstelle: Germanische Altertumskunde), Göttingen ...	10
Runic Finds from London	12
A New Runic Inscription from South Humberside, England	14
A New Find from Orkney	15
A Runic Fragment from Eshaness, Shetland	16
Arbetet vid Runverket, Stockholm	18
Minisymposiet på Gotland	19
Seminarieret "Runstenar och samhälle"	20
Adressene til sentrene for runeforskning	21
Serien Runrön; Svensk forskerstilling i runologi	22
Forskningsprosjekt i Bergen; Runefont for Macintosh ...	23
Runebibliografi 1988	24
Supplement til runebibliografi 1986; Rettelser til runebibliografiene i <u>Nytt om runer</u> 3 - 1988	32
A New Rune-Find at Thurso, Caithness, Scotland	33
Amulets with Runic Inscriptions from Gorodische near Novgorod; The Third International Symposium on Runes and Runic Inscriptions: A Reminder	34

**Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
ISSN: 0801-3756**

Redaktør: James E. Knirk

**Adresse: Nytt om runer, c/o Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1, Norge**

Postgiro (Norge): 2 40 87 97

Pris: Nkr 50 for perioden 1986-90

(Nkr 70 for ikke-europeiske abonnenter)

NYTT OM RUNER, FJERDE ÅRGANG

Nytt om runer 4 (1989) kommer ut ved årskiftet 1989-90, noe forsinket i forhold til redaksjonens planer. Det har vist seg å være vanskelig å få samlet alle opplysninger om det som skjer på runologifronten i løpet av et år. Det er spesielt redaksjonens ønske om å ha runebibliografien så omfattende som mulig som fører til at årgangen må komme ut helt på tampen av året. (Dette nummeret blir faktisk sendt ut i januar.)

Redaksjonen har tidligere prøvd å profilere hver årgang av Nytt om runer. I fjor f.eks. ble Runverket i Stockholm bedt om å lage en beskrivelse av hele sin virksomhet, og likeledes ble samtlige abonnenter i Sverige bedt om å sende inn opplysninger om forskningsinteresser og -prosjekter. Illustrasjonen på omslaget har gjenspeilet profileringen, som Rökstenen i forrige nummer. Redaksjonen ble "motarbeidet" i fjor, i og med at skjebnen ville at det ikke kom nyfunn i Sverige det året.

Denne årgangen er blitt profilert av andre! I England bygget runeforskningen seg opp til et kronår i det akademiske året 1988-89. Flere har tydeligvis interessert seg for runer, og en del nye eller bare litt gamle innskrifter er blitt oppdaget eller gjenoppdaget, undersøkt og behandlet. I 1989 ble også et symposium om angelsaksiske runeinnskifter holdt i Eichstätt i Vest-Tyskland. (Symposiet vil bli omtalt i neste nummer av meldingsbladet.) "Franks casket" var da naturlig å velge som omslagspryd i år.

Abonnementsavgiften er betalt av rundt 125, mens over 200 eksemplarer av meldingsbladet blir sendt ut hvert år. Til tross for tidligere trusler vil også denne årgangen bli sendt til alle som står på adresselista. Etter runesymposiet i Valdres, hvor meldingsbladets framtid må diskuteres, vil listene revideres. De som ikke har betalt, vil få en påminnelse sammen med nr. 5 (1990).

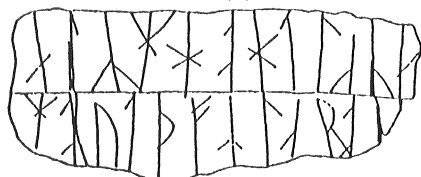
Red.

ARBEJDET VED RUNOLOGISK-EPIGRAFISK LABORATORIUM, KØBENHAVN

NYFUND 1988

Tårnborg blyplader 2-3. Pladerne blev fundet sammenfoldede i samme område i Nordvestsjælland som Tårnborg blyplade 1 (se Nytt om runer 1 (1986) s. 4), dvs. i et område med overvejende middelalderbebyggelse fra ca. år 1200-1400. Udfoldet målte blystykkerne ca. 55x28 mm (2) og ca. 60x18 mm (3). Begge havde runer på både for- og bagside.

2.

a) æ?ymhohtlanæ
moutp̄fhlaro?(?)

b) ki?fiaymylah
laou?þymohsif

Indskriften er næppe sprogligt meningsgivende. Rent grafiske muligheder, symmetri f.eks., udnyttes tilsyneladende med forkærlighed i valget af runer.

3.

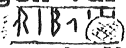
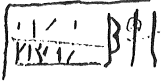

a) andres?ba:abakalaba
abakala?rrarius

b) libera(?)afa+alfa+
andreso+

Et stungent l er opfattet som spejlvendt og translittereret d to gange i andres. Der er anvendt pynteformer som stungent r og vistnok e med ring (a-side r. 5). A-siden synes at indeholde navnet Andres og en abracadabra-agtig formel. B-siden kan opfattes som 'Befri Andres', hvor navnet er indrammet af en alpha-o(mega)-formel.

Karlstrup kalkristninger 1-4. Ved restaureringsarbejder i Karlstrup kirke, Københavns amt, fandt man indskrifter på både nord- og sydvæggen af det senromanske kor fra omkring 1200. I sydvæggen var der tæt ved triumfvæggen skrevet i oprindelig puds med 2½-3 cm høje runer:

ubbi:urþa?, 'Ubbe ...' (1). Indskriften kan have været længere, der kan være gået noget tabt af slutningen, idet der her senere er hugget en niche ind i væggen. Omtrent overfor var der i nordvæggen en indskrift i kridtstenen under pudsen, ca. 8 cm lang, med ca. 2 cm høje runer (2). Her er første del af indskriften forsvundet ved indhugning af en tilsvarende niche. På grund af et hul i væggen var kun toppene af de sidste tre runer bevaret: ...?ar̄iba??? (ingen tolkning). Indskriften er blevet kalket over igen i 1989. Ligeledes i kridtsten ca. 10 cm øst for en piscina fandt man et felt, bestående af to linjer under hinanden med runelignende tegn, indrammet dels af kanten på kvaderen, dels af en høj b-rune (5 cm) efterfulgt af en usikker i- og l-rune. Fordybningen på i-runen må anses for sekundær. Der står (3): I skiftet derunder var der ganske fint med ca. 2 cm høje runer indridset (4): a?maria, formentlig med binde-rune ue eller uæ, Ave Maria.

Randlev kalkkristninger 1-2. Ved restaureringsarbejde i Randlev kirke, Århus amt, opdagede man 2 indskrifter i korets nordmur tæt ved et formentlig samtidigt indvielseskors i oprindelig puds fra omkring år 1200. Indskrift 1 er: skrevet med ca. 8 cm høje runer samt et 19 cm højt R r. Indskrift 2 med 8-9 cm høje runer er: (ingen tolkning).

Malt-stenen. (Sml. Nytt om runer 3 - 1988 (1989) s. 4-6.) Det har i den forløbne tid ikke været muligt at få bekræftet teorien om, at Malt-indskriften skulle være af nyere dato. Da mange forhold - især fundomstændigheder og udgravningsresultater - taler for, at indskriften er gammel, må Malt-stenen anses for at være ægte. Den er da snarest en meget tidlig vikingetidsindskrift (omkring 800), medmindre der er tale om en art efterligning af fx. den store Jelling-sten. Der synes at være stor uenighed, såvel om datering som tolkning, også blandt dem, der hele tiden har anset indskriften for ægte.

ARBEIDET VED RUNEARKIVET, OSLO

NYFUNN 1988

En del nye runefunn kom for dagen i 1988. I tillegg ble flere eldre funn fra Trondheim, Oslo (Gamlebyen), Tønsberg og Hardangervidda registrert, undersøkt og dokumentert. En oversikt over de eldre funnene presenteres til slutt. (Under en utgravning i ruinene av premonstratenserklosteret i Tønsberg ble et blyblikk med latinske bokstaver funnet (Tz. 3118). Stykket er sammenbrettet to ganger, med små klaffer over to kanter, og måler nå 27x17x2,5 mm. Det står:

G	L
A	A

 dvs. det religiøse/magiske verneordet AGLA.)

A300 Oslo (G. 72951) står på en relativt stor spillebrikke av reinsdyrgevir gravd fram arkeologisk i Oslogate 6 i Gamlebyen, Oslo. (G-en i funnummeret står for Gamlebyen.) Funnlagene dateres til tiden omkring 1100-1250. Brikken har en fin ring innrisset nær kanten av den flate siden med runer; den har et tverrmål på 51 mm og er 14 mm tykk. Omlag midt på står det med 19-mm høye runer: †R† | Arni 'Arne'. Øverst til høyre på første stav står et kort snitt, som muligens er begynnelsen på bøylen på en r (ār); siste tegn er skadet omtrent midt på, men ikke punktert.

A307 Borgund stavkirke ble funnet av Fortidsminneforeningens omviser i kirken, Vibeke Bastesen. Den står på sør-sørvest siden av den andre staven regnet fra øst, på sørsiden i den indre reisning, 158 cm over det nåværende gulvet. Innskriften er 36 mm lang, og runene, som er skåret med fine knivsnitt, er 27-36 mm høye: ††:†† ion:ihu Jón ihu 'Jon (pluss tilnavn?, evt. i Hu- [=gårdsnavn])'.

A308 Borgund stavkirke ble også funnet av Vibeke Bastesen. Innskriften er ripet inn på nordvestsiden av den nordøstre hjørnestaven i den indre reisning, 141 cm over det nåværende gulvet. Innskriften er 45 mm lang, og runene 10-14 mm høye: †††††††† ††††††††. Innskriften gir ikke mening; "runene" (spesielt 7-tallet) er merkelige og vanskelige å bedømme. Det kan hende at den er svært sen.

A309 Borgund stavkirke ble funnet av omviseren i Uvdal stavkirke, Jon Arild Stubberud, i 1989 mens han deltok sammen med Runearkivet på den vitenskapelige undersøkelsen av de forrige to innskriftene. Den står på en bjelke i koret ved døråpninga ut til søndre svalgang, 61 cm over nåværende gulv. Innskriften er 118 mm lang og runene ca. 70 mm høye: $\text{†††} \text{anml}$ (eller anku; ingen tolkning, eller eventuelt ann ku(ð) 'elsk(er) gud').

A314-A317 Oslo står på hvert sitt fragment av forskjellige sidebein av storfe. Runebeina ble gravd fram arkeologisk, som A300 ovenfor, i Oslogate 6 i Gamlebyen. Funnlagene er fra tiden 1100-1250. Funnene fra Oslogate 6 sommeren 1988 har tilvekstnummer i Oldsaksamlingen C. 37175.

A314 Oslo (G. 73289) er runeliknende tegn som står på den konvekse siden av et beinfragment som måler 162x32x9 mm. ††††††††††

A315 Oslo (G. 74630) er noe krot (runeliknende tegn?) som står på den konvekse siden av et beinfragment som måler 170x35x14 mm. ††††††††††

A316 Oslo (G. 76294) er bare 6 korte, tilnærmet parallelle streker (risteøving?) på et beinfragment, 134x35x8 mm.

A317 Oslo (G. 76686) står på den konkave siden av et beinfragment som måler 152x33x10 mm. Innskriften er: †††††††††† Ulfr? 'Ulf?' (mannsnavnet).

Fra arkeologiske utgravninger i Trondheim (Folkebibliotekstomt) ble det registrert følgende innskrifter. Runene ble funnet ved gjennomgang av annet materiale i magasinet; A302-A304 ble registrert av Jan Ragnar Hagland. A298 (N-79145) står på et bearbeidet gevirfragment (skaft?)-[?] æieþin k[- (noe usikker lesning, e-runen er punktert med ring; ingen tolkning).

A302 (N-29570) står på et trestykke som måler 110x9x7 mm og er tilspisset i den ene enden. Kvisten til venstre på den første staven er noe utydlig: âgætir âgætir 'famous, noble' (usikker tolkning, evt. gætir 'keeper'/'he guards').

A303 (N-52445) er slitte rester etter runer på et (kniv)-skaft av tre, 137 mm langt og med størst tverrsnitt 33x23 mm, datert til 1225-75: rik??? (ingen tolkning).

A304 (N-23252) er risset inn på den ene smalsiden, motsatt tellemerkene, av en tellepinne som måler 170x15-18x2 mm.

Der står det evt. følgende runer: iiii iii ii i kkk kkkk-
kkkk kkk k (ingen tolkning).

I muséet ved Universitetet i Trondheim befinner seg i tillegg A299 (T. 16016). Den står på et fiskesøkke av kleberstein fra Holm i Bindal, Nordland, funnet i 1941. Søkket måler 175x55x29 mm, og det står 19-mm høye "runer" på det: |\|/| ikii eller ifsi, med speilvendt k/f (ingen tolkning; lest og tolket ikea (med speilvendt k) Inqi á 'Inge eier' av Aud Beverfjord i "Runefunn fra Helgeland", Årbok for Helgeland 17 (1986) s. 102-09.

To runegjenstander kommer fra arkeologiske undersøkelser av en beinhaug fra middelalderen på Hardangervidda i 1977, "sør for Austbu" ved Sumtangen, Eidfjord.

A305 (B. 14436/15) står på et avbrukket bein, 230 mm lang. Innskriften er 22 mm lang, og runene må ha vært ca. 20 mm høye. Øverste del av dem er borte, men de er sikkert lest: as?akr Áslákr 'Aslak'.

A306 (B. 14436/16) står på et bearbeidet beinstykke som likner en liten papirkniv. Det er 78 mm lang og har tjent som merkelapp. Innskriften står på begge sider av "bladet": ottara | klokær maþr Óttarr á / klókr maðr 'Ottar eier / klok mann'. Tolkningen av den siste, kompliserte binderunen er usikker, men sannsynlig. Innskriften er trykt av Svein Indrelid i Finn Nyquists Hardangervidda (1979) s. 77, 79.

Fra arkeologiske utgravninger i 1983 og 1984 i Gamlebyen i Oslo (Nordre felt II) kommer disse runegjenstandene, alle fra 1100- eller evt. tidlig 1200-tallet.

A310 (G. 40489) står på et trehjul 102 mm i diameter: fupo.

A311 (G. 50274) er runeliknende tegn som står på to fragmenter (som ikke passer sammen) av et 51-mm langt trekors.

A312 (G. 50845) står på et sidebein av storfe, 296x24x10 mm. Mot den ene enden på den konkave siden står karlristi Karl risti 'Karl ristet' (med lang-s).

A313 (G. 73289) står på den konvekse siden av et fragment av sidebein, 145x40x8-11 mm: nis (ingen tolkning).

På et beinfragment gravd fram i Baglergaten 2/4 i 1981-82 i Tønsberg og datert til 1175-1200 står A301 (Ts. 5656), fordelt på begge flatsider: ki og k i.

ARBEIDET

Feltarbeidet bestod i følgende tjeneste-/forskningsreiser:

1. I Østfold ble en del etterreformatoriske innskrifter undersøkt, f.eks. på Borge Vestre i Råde, hvor det på en stor flyttblokk står bl.a.: a.o.s:e.s.s. På denne gården bodde Amund Olsen (1756-1840) med kona si Ellen Sofie Ellingsdatter Strømnes (1747-1826). Merkelige innskrifter fra rundt århundreskiftet på Rønningen og Gunnarstorp i Skjeberg, Østfold, ble sett på. De kan ha vært produsert da Sophus Bugge lovet en klekkelig belønning for innrapportering av nye runeinnskrifter.
2. I Setesdal ble N187 Ardal kirke undersøkt, og mange gamle rapporter om mulige innskrifter ble avkreftet. Interessante gravsteiner med innskrifter i latinske bokstaver ble lest, f.eks. på en penisstein på kirkegården ved Byglund kirke: HER VNDIR VILER GRVND E GVNSTENSON SIVRAK 1798. Flere "4-bokstavs-innskrifter" (initialer, f.eks. TOSS 1787 = Tomas Osmundson [på gården] Sandnes Nordre) ble funnet på steiner med de merkeligste former, bl.a. på penissteiner, ved Sandnes kapell.
3. Tre runesteiner i Oppland fylke ble undersøkt: N59 Fåberg, N63 Granavollen og N95 Tanberg I (i Ringerikes Museum, Norderhov). En etterreformatorisk runeinnskrift i klokketårnet i Norderhov kirke ble lest: htangberg = 'Thandberg' (med omkasting av t og h i begynnelsen).
4. Runeinnskriftene i Uvdal stavkirke ble undersøkt igjen.
5. Alle metriske eller muligens metriske runeinnskrifter fra Bryggen i Bergen ble undersøkt ved Bryggens Museum.

Dataføring av de norske runeinnskriftene ble forberedt, og svært mye tid gikk til redigeringsarbeid. Nærmere 20 artikler om kongesagaer og 3 om runeinnskrifter ble redigert til en ny Encyclopedia of Scandinavia in the Middle Ages. Ingrid Sanness Johnsens hefte av bd. VI av Norges Innskrifter med de yngre Runer ble redigert ferdig, og siste hånd ble lagt på Kevin Goslings artikkel om runeinnskriftene fra Tønsberg til Universitetets Oldsaksamlings Arbok 1986-88 (1989).

Førstekonservator James E. Knirk
Runearkivet, Universitetets Oldsaksamling

DIE RUNENARBEIT AM SEMINAR FÜR DEUTSCHE PHILOLOGIE
(ARBEITSSTELLE: GERMANISCHE ALTERTUMSKUNDE), GÖTTINGEN

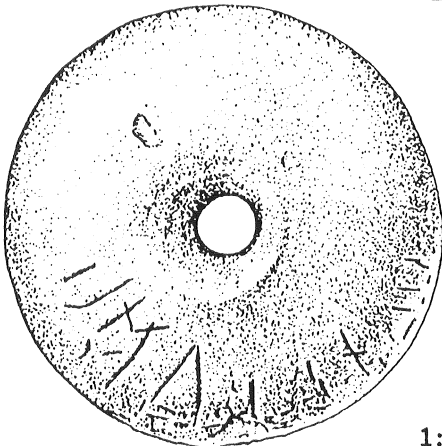
NEUFUNDE 1988

Aus dem Jahre 1988 ist folgender runische Neufund zu berichten, der Helmut Roth aus der Grabung Weingarten zu danken ist. Es handelt sich um eine durchbohrte Bernsteinperle aus einem Frauengrab von fast 6 cm Durchmesser, die auf der einen Hälfte am äußeren Rand von außen rechtsläufig zu lesen eine Folge von Runen und runenähnlichen Zeichen enthält, aus denen vorläufig die Runen e, u und n heraustreten. Der Fund wird auf die Zeit 530-570 n. Chr. datiert. Das Stück gehört nach meiner ersten Beurteilung zu einer größeren Gruppe kontinentaler Inschriften, die Runen und runenähnlichen Zeichen auf einem Inschriftenträger vereinigt, ohne daß schon eine Deutung des Befundes gegeben werden kann.

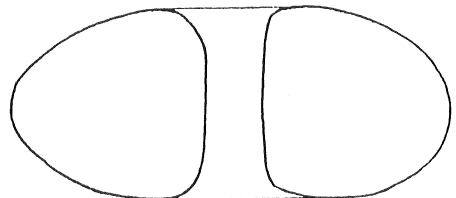
Bisher ist nur eine mit Runen versehene Bernsteinperle aus Weimar (1. Hälfte des 6. Jahrhunderts) bekannt, die aber nur ein Drittel des Umfangs vom Weingartner Exemplar aufweist. (Vgl. W. Krause, Die Runeninschriften im älteren Futhark (1966), S. 290, Nr. 149; zu weiteren Runenobjekten aus Weingarten siehe ebda. S. 306 f., Nr. 164.)

"Lesung":

U M A I I T III

1:1

BIBLIOGRAPHIE DER RUNENINSCHRIFTEN NACH FUNDORTEN
(BRF)

Verhandlungen im Jahre 1988 haben dazu geführt, daß die Arbeiten vom 1.1.1989 an für ein Jahr im Rahmen einer Arbeitsbeschaffungsmaßnahme fortgeführt werden können. Nach wie vor bitte ich um Zusendung von Separata oder Kopien, um die z.T. schwer erreichbare Literatur von Göttingen aus zugänglich machen zu können.

FORSCHUNGSPROJEKTE IM BEREICH DER RUNOLOGIE

1. Im Zuge der weiteren Arbeit an der Gesamtausgabe der kontinentalen Runeninschriften wurden eine Reihe von Inschriften intensiv behandelt in dem Aufsatz "Runenritzende Frauen" in Studia Onomastica: Festschrift till Thorsten Andersson (Stockholm 1989).

2. In der weiteren Vorbereitung einer Gesamtbetrachtung der Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit im dritten Band der Brakteatenedition habe ich mich mit dem Problem "Runen als Oberschichtphänomen" befaßt und dazu einen Vortrag unter dem Titel "Zur Auswertung der Brakteateninschriften" in Bad Homburg gehalten.

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für deutsche Philologie
der Universität Göttingen

BOKANNONSER I NYTT OM RUNER

Nytt om runer setter av plass hvert år til et par betalte annonser for fagbøker om runer. Prisen for en halvsides annonse er rimelig, og man kan regne med at nesten alle som er interessert i runer, kommer til å lese annonsen! Dette er et tilbud til abonnentene, og samtidig en fin inntektskilde for meldingsbladet. Kollegaer som trykker nye bøker om runer, oppfordres herved til å be forlaget om å rykke inn annonse i Nytt om runer.

RUNIC FINDS FROM LONDON

Excavations in 1988 at Thames Exchange, a London waterfront site, produced an inscription in Anglo-Saxon runes. It occurs on a small, copper-alloy ring (Museum of London TEX 88 [+] <1330>), possibly a hilt-band from a very small knife. Archaeological dating of the find will have to wait until the site has been properly phased, but is unlikely to be firm because the ring was metal-detected from an area of the site already worked over by archaeologists.

Beginning, quite arbitrarily, to the right of a break in the ring, the inscription reads as follows:

Following one of those mysterious doubled æ-runes, or doubled t-runes, comes an abbreviated futhorc, of which ni is possibly an elliptical continuation. The sequence ine could be interpreted as the Old English male name Ine.

Another inscription of interest to runologists came to light in 1985 during excavations in London at Guildhall House, where four bone trial pieces were found. One (Museum of London GDH 85 [86] <61>) is inscribed with an Old English female name, Elfurh, apparently not recorded elsewhere (John Insley, pers. comm.). The name is found on both sides, carved in Roman script seemingly influenced by runic forms.

a)

On side a the letters LVBR look suspiciously runic. The triangular bows of the B do not meet in the middle, a feature characteristic of the runic form. Professor Ray Page has suggested that the R may originally have been intended as an open, runic form, since the broad groove

which closes it seems to be the result of flaking rather than a deliberate tool-mark (pers. comm.).

b)

On side b the letters LV are also suggestive of their runic equivalents. The archaeological dating of this find is put at the eleventh century. The St Paul's stone testifies that the runic script, in its Danish form at least, was known in London at that time.

Both these inscriptions were presented in a brief paper given at the recent Eichstätt symposium. They will be published more fully in the forthcoming proceedings.

Kevin Gosling, The Museum of London,
150 London Wall, London EC2Y 5HN

Runes

An introduction

RALPH W. V. ELLIOTT

A new, second edition of the classic introduction to runic lore and writing, well illustrated with sample inscriptions from Britain and the Continent.

'...could not wish for a more practical and reliable introduction to this fascinating subject.'

AUMLA

CONTENTS: I The origin of runic writing; II The common Germanic futhork; III The runes in Scandinavia; IV Runic writing in the British Isles; V The names of the runes; VI The uses of runes; VII Some English runic inscriptions - coins, weapons, sepulchral stones, fragments of crosses, the Ruthwell cross and the Franks casket.

1989 151 pp. 0 7190 3008 0

Hb £25.00

*For further details please write to Sally Seed
at the address below.*

manchester

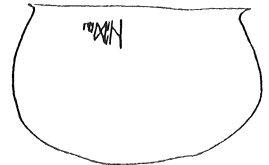
UNIVERSITY PRESS Oxford Road Manchester M13 9PL

A NEW RUNIC INSCRIPTION FROM SOUTH HUMBERSIDE, ENGLAND

A runic inscription has been found on a copper-alloy hanging-bowl buried in grave 20 of an early Anglo-Saxon cemetery at Cleatham (Manton parish), South Humberside, excavated in 1985 under the direction of professional archaeologist K. A. Leahy of the Borough Museum, Scunthorpe, where the find is kept. Hanging-bowls are generally believed to have been a feature of Celtic craft traditions of the 5th and 6th centuries in Britain and/or Ireland, but to have been adopted within Anglo-Saxon culture, and produced in England, by the early 7th century. The Cleatham example had all the fitments usual to a hanging-bowl removed before burial. It was placed in what appears to be a woman's grave; the only other artefact in the grave was a small and fine copper-alloy, possibly base silver, annular brooch of a type which strongly supports a 7th-century dating for the burial. The Cleatham inscription, approximately 1:1, is:

(The bowl,
reduced in size:)

The inscription is obscured by scratches and marking-out lines on the bowl. Ray Page and I agree ("more or less" to quote R.I.P.) in reading (from left to right) the last four runes $M\mathbb{M}||\mathbb{H}$, edih, and in seeing two staves before this, apparently joined at the top, which would appear from the width and depth of the incisions to have been deliberately made along with the inscription though as yet they defy interpretation as any known rune. In Northumbrian English written in the Roman script final $\langle\text{-h}\rangle$ [x] is familiar for normal Old English final $\langle\text{-c}\rangle$ [k]. But no word or phrase has been identified as a probably text of the inscription which would allow a reading for the beginning of the inscription to be supplied editorially.

John Hines, School of English Studies,
University of Wales, Cardiff, Wales

A NEW FIND FROM ORKNEY

During excavations at Orphir (Earl's Bu, Orphir, Mainland) directed by Colleen Batey, a fragmentary runic graffito inscribed on part of a cattle rib was discovered (ref. EB 85 DF, small find 314) in one of a series of midden deposits overlying a tunnel built of dry stone. The bone fragment measures 8.4 cm. by 2.5 cm., and the runes are the full height of its outer curved surface. Surviving runes are as follows:

¹ | | · ⁸ | | | | · ¹⁰ | | | | | |) -?]a·bain·uas·iþu[??-

Notes: R.1: no side twigs are visible; i or t seem possible. R.10: the bottom part is lost; strictly, i or R seem possible, but the latter could hardly be expected at the beginning of a word. R.11: the bottom part is lost; þ or n seem possible. R.13-14: slightly more than the top half of two vertical staves can be seen. R.13 is so closely packed between 12 and 14 that it cannot have had a twig on either side: i or s are therefore possible. R.14 cannot have had a twig to the left, but may have had one to the right: it might be i, s, l, or the left-hand staff of u.

Runes 3-10 clearly mean: '... bone was in ...' The next word cannot be established, but would presumably have been a dative noun: þuisti ON þvesti 'flesh' is one possibility. Not much of the inscriptions could be lost at either end - perhaps no more than a demonstrative pronoun or an adjective at the beginning.

The inscription is in the usual West Norse runes found in Orkney, but is notably without late spellings (i.e. bain rather than þæin, uas rather than uar); these seem to suggest a date earlier than the twelfth century.

John McKinnell
 School of English
 University of Durham
 Elvet Riverside, New Elvet
 Durham DH1 3JT, England

A RUNIC FRAGMENT FROM ESHANESS, SHETLAND

The Shetland Museum, Lerwick, has in its keeping two sandstone fragments with runic inscriptions. One, found in Papil, West Burra, in 1951, has been described by Magnus Olsen (Viking Antiquities, VI:160-61); the other does not seem to be known to runologists.

This second fragment has survived as a very even, rectangular piece of sandstone approximately 24 cm. long, 18 cm. narrowing to 17.5 cm. broad, and 2.5 cm. thick. As with the Papil fragment, the runes are on one edge; but while the Papil fragment, of harder rock, can be read with relative ease, this one is partly defaced. The runes are complete at the top, but the bottom quarter (at least) of each of them is missing, and parts of the remaining text have also been damaged or worn away. Interpretation must thus be in part speculative.

The two vertical strokes which precede the word division mark are likely to represent i or R. Since the distance between the strokes is about 2 cm., while that between the more clearly visible letters in the following word is 1 cm. or less, iR seems the most likely reading.

The first rune after the word division is badly damaged; but I think it is most likely to have been an h, for there seem to be traces of the central X-shape, and on soft sandstone this would be likely to wear away. It is followed by what appears to be a k, though the angle of the diagonal is not quite the same as in the k-rune (or g-rune, if as seems likely the enclosed dot is the work of the runc-carver) which follows it. The next rune is clearly u.

The space between this last-mentioned rune and the vertical stroke which follows is almost 2 cm., decidedly greater than that between the three runes which precede it. This may be because the diagonal of the u extended considerably further to the right, or because the vertical is the top part of an R. But there is another possi-

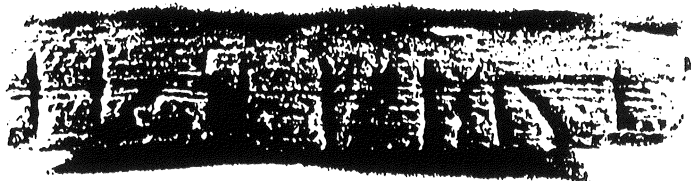
bility: that the u is the final letter of the principal word, and the vertical stroke the first letter of another - though it is true that there is only the barest suggestion of a word-division mark (the slight indentation at the appropriate position is too faint to allow of any certainty in the matter).

The right-hand side of the inscription is so damaged that only the vertical stroke is clear, though there is the very beginning of what seems to be another vertical 2 cm. to the right of it. This suggests that the first vertical must be only part of the rune, and there is a very faint and uncertain trace of a diagonal between the verticals which permits the hypothesis that it was an r - though other interpretations are also possible.

We thus arrive at the following highly speculative reading of the fragment: *·-]iR:hggv:r?[-*. In spite of the uncertainty, I am inclined to interpret the principal word on this fragment as being, or as being intended to be, part of the verb *høggva*. If this is correct, the two surviving letters of the word preceding it are likely to be a noun suffix, and the whole the ending of an inscription stating who cut the runes.

The information available about the provenance and history of the fragment is limited. Before it came into the possession of the museum in 1965, it was in the collection of L. G. Scott; and it is said to have been discovered in the churchyard of Eshaness, North Mainland. In view of what has been suggested above, however, it seems not unlikely that we have in this piece of sandstone a remnant of a memorial stone, further parts of which may one day come to light.

Ian J. Kirby, Section d'anglais,
Université de Lausanne, Lausanne

ARBETET VID RUNVERKET, STOCKHOLM

NYFYND 1988

Året 1988 gav glädjande många nyfynd. Bland annat påträffades en runsten i samband med schaktningsarbeten på Hablingbo kyrkogård på södra Gotland. Stenen har bildstensform och bär ornamentik i halvrelief. Inskriften lyder: uatar : auk ... hilkaïR : raistu : stain : iftir ... hailka ... faþur : sin : hn : uahR -istr : farin ... miþ : uikikum. Runstenen kommer att resas i kyrkans tornkammare. I samband med de arkeologiska utgrävningarna i kvarteret Trädgårdsmästaren i Sigtuna har ett drygt tiotal runristade föremål påträffats. De förvaras i Sigtuna museum. För en läsning och tolkning av dessa liksom av Hablingbostenen och några ytterligare fynd hänvisas till artikeln "Runfynd 1988" i Fornvännen 1990.

Verksamheten 1988 (och 1989)

Undersökningen i fält för publiceringen av Gotlands runinskrifter är avslutad och Helmer Gustavson och Thorgunn Snædal arbetar med att författa de olika artiklarna i den tredje och avslutande delen av utgåvan. Jan Strid har genomfört fältarbete på Öland, framförallt med det rika runmaterialet i Köpings kyrka, för nyutgåvan av Ölands runinskrifter och Marit Ahlén har förberett arbetet med utgåvan av Norrlands runinskrifter, delen för Hälsingland.

Under 1988 påbörjades en granskning av landets runmonument för att kartlägga omfattningen och arten av de skador som drabbat dessa monument på grund av de försämrade miljöförhållandena. Detta arbete beräknas pågå under tre år och resultera i en text- och bilddatabas med data om miljöfaktorer och skador, vilken skall användas i arbetet med att motverka förstörelsen av monumenten.

Den löpande runstensvården har omfattat restaurerings- och lagningsinsatser. Vidare har ett femtiotal runstenar målats upp och skyltats. Det har visat sig att uppmål-

ning och skyltning avsevärt minskar riskerna för skadegörelse.

Samarbetet med andra institutioner och forskare

Under ett antal år har Riksantikvarieämbetets fotograf Bengt Lundberg utvecklat metoder att fotografera runristningar och hällristningar. Hösten 1988 fick han möjlighet att tillämpa och vidareutveckla sina metoder genom att med Michael Barnes vid University College i London dokumentera runinskrifterna i Maeshowe på Orkney inför en kommande publicering. Samarbetet med andra runologer som startade med runsymposiet i Sigtuna 1985 har vidmakthållits. Runverket besökte sommaren 1988 Marie Stoklund för att på plats vid Kongeåen på Jylland studera den märkliga runstenen från Malt. Vidare arrangerade Runverket i slutet av sommaren ett "minisymposium" på Gotland för presentation och diskussion av bl.a. gotländska runinskrifter (se nedanför).

Avdelningsdirektör Helmer Gustavson
Runverket vid Riksantikvarieämbetet

MINISYMPIOSIET PÅ GOTLAND

Ett "minisymposium" om runor med arbetsnamnet "Gotlands runinskrifter i ett skandinaviskt perspektiv" hölls i Visby på Gotland 22-25 augusti 1988. Idén till detta möte föddes våren 1987 då Runverket tillsammans med andra gjorde en lärorik resa för att under Michael Barnes ledning studera runinskrifterna på Orkneyöarna och under Ray Pages de manxiska inskrifterna. Avsikten med mötena är att runologer som arbetar med att ge ut runtexter regelbundet skall träffas i en mindre grupp för att diskutera principer och problem i samband med publiceringsarbete. Vid minisymposiet på Gotland deltog ett femtontal forskare från Danmark, England, Norge och Sverige.

Första dagen ägnades åt Gotland, då Thorgunn Snødal presenterade det gotländska runmaterialet, som omfattar ca 400 inskrifter, deras kronologi, som omspannar tiden från 200 e.Kr. till en stycke in på 1600-talet, och utvecklingen av det gotländska runalfabetet. Den följande dagen ägnades åt en exkursion med studium av runinskrifterna på södra och mellersta Gotland, medan de gästande runologerna den tredje dagen presenterade nyfynd eller aktuella frågor från sina verksamheter: James Knirk redogjorde för datalaggningen av Norges inskrifter, Jan Ragnar Hagland presenterade några nyfunna runinskrifter från Trondheim, Terje Spurkland talade om förhållandet mellan latinalfabetiskrift och runskrift under högmedeltiden, och Ray Page presenterade några nya skandinaviska inskrifter från St Albans i Hertfordshire. Slutligen redogjorde Marie Stoklund för det uppmärksammade fyndet av runstenen från Malt på södra Jylland. Diskussionen om dess äkthet blev intensiv. Den fjärde och sista dagen företogs en resa för att studera inskrifterna på norra Gotland.

Helmer Gustavson

SEMINARIET "RUNSTENAR OCH SAMHÄLLE"

Den 2 november 1988 hölls ett seminarium med titeln "Runstenar och samhälle" vid Lunds universitets historiska museum. Programmet var:

- Anders Andrén: "Att läsa mellan raderna - tankar kring Skandinaviens runstenar",
- Helmer Gustavson: "Runor och bebyggelsehistoria. Behov och krav på forskningsinsatser",
- Klas-Göran Selinge: "Arkeologiska variabler vid behandling av runinskrifter",
- Else Roesdahl: "Bemärkningar om runesten och runestensstudier, og om det ældste brobyggeri i Norden",
- Lennart Elmevik: "Ledung eller englandsfärd? Om runinskrifter som historisk vittnesbörd med utgångspunkt i Söderbysten, Gästrikland",
- Anne-Sofie Gräslund: "Runstenar och kristnandet",
- Ake Hyenstrand: "Ryttare - runstenar, lejon - legender".

ADRESSENE TIL SENTRENE FOR RUNEFORSKNINGDanmark:

Runologisk-epigrafisk laboratorium
Nationalmuseet
Frederiksholms Kanal 12
1220 København K
Danmark

England:

Professor Ray Page
Corpus Christi College
Cambridge CB2 1RH
England

Norge:

Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
Frederiks gate 3
0164 Oslo 1
Norge

Sverige:

Runverket
Riksantikvarieämbetet
Box 5405
114 84 Stockholm
Sverige

Tyskland:

Prof. Dr. Klaus Düwel
Seminar für deutsche Philologie der
Georg-August-Universität Göttingen
3400 Göttingen
Humboldtallee 13
Bundesrepublik Deutschland

SERIEN RUNRÖN

Et resultat av Uppsala-prosjektet "De vikingatida runinskrifternas kronologi" er serien Runrön, med undertittel: Runologiska bidrag utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet. I redaksjonen sitter professor Lennart Elmevik og docent Lena Peterson. Første bind i serien er nå (1989) kommet ut og heter: Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi. En presentation och några forskningsresultat. Innholdet er:

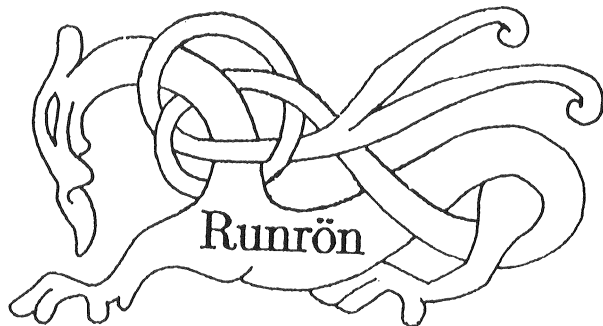
Lennart Elmevik & Lena Peterson: "Projektet De vikingatida runinskrifternas kronologi",

Svante Lagman & Henrik Williams: "Beskrivning av datorlagringen av det vikingatida runmaterialet",

Svante Lagman: "Till försvar för runristarnas ortografi",

Henrik Williams: "Åsgisl och Guds moder? En bön och ett mansnamn i U 126".

Bindet skal ha vært sendt ut til alle som abonnerer på Nytt om runer, med vedlagt bestillingsskjema for bind 2. På vegne av alla abonnenter vil redaksjonen for meldingsbladet takke Uppsala-miljöet.

SVENSK FORSKERSTILLING I RUNOLOGI

Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet i Sverige utlyste en "forskartjänst i ämnet runologi" i 1988, og i hard konkurranse fikk docent Lena Peterson stillingen. Hun begynte i jobben 1 januar 1989. Redaksjonen i Nytt om runer gratulerer.

FORSKNINGSPROSJEKT I BERGEN

Fra 1. april 1988 og 3 år framover har Karin Fjellhammer Seim støtte som doktorgradskandidat ved Nordisk institutt, Universitetet i Bergen. Tittelen på hennes doktoravhandling er "Kronologiske studier av runetyper i Brygge-materialet fra Bergen." Hun skriver (våren 1989):

"Materialet jeg arbeider med, er de ca. 650 runeinnskriftene fra Bryggen i Bergen. De fleste innskriftene kan dateres relativt til hverandre, og de kan dessuten gis en nokså sikker arkeologisk, absolutt datering knyttet til brannlag. Et så stort materiale som kan dateres arkeologisk, åpner helt nye muligheter for å studere utbredelsen av runetyper over tid og dermed runeskriftsystemets utvikling fra ca. 1150 til utpå 1400-tallet. Jeg er interessert i å få dokumentert at visse trekk fra det gamle vikingtidssystemet levde videre svært lenge ved siden av det nye, og i å kartlegge innovasjonene i middelaldersystemet, inkludert de nye runetypene som ble skapt for å tilsvare latinsk c, q, w, x og z. Videre vil det være mulig å undersøke hvor stor den samtidige variasjonen i systemet kunne være.

"Formålet er primært å justere og presisere den kronologiske rammen som Magnus Olsen satte opp i NIyR V:243-45 (1960), og utfylle den med runetyper han ikke har med. Om jeg vil komme fram til et bedre og sikrere grunnlag for datering av runeinnskrifter etter runetyper, eller om mine resultater heller vil vise faren ved å forsøke seg på slik datering, gjenstår å se."

RUNEFONT FOR MACINTOSH DATAMASKINAR

Ved Nordisk institutt i Bergen har stipendiat Odd Einar Haugen laga ein runefont for Macintosh datamaskinar som han kallar "Bryggen". Dei som er interesserte i Bryggen font, kan ta kontakt direkte med han. Adresse: Nordisk institutt, Universitet i Bergen, Sydneplass 9, 5007 Bergen.

RUNEBIBLIOGRAFI 1988

Ahlsson, Lars-Erik. "Alboð." Studia anthroponymica Scandinavica 6 (1988) s. 11-12.

Andersen, Harry. "On the Meaning of the Name HlewagastiR." NOWELE = North-Western European Language Evolution 11 (Feb. 1988) s. 73-88.

Axboe, Morten. "Probleme der Brakteatenherstellung: Eine Übersicht über die Forschung (Taf. XIV-XVII)." Frühmittelalterliche Studien 22 (1988) s. 158-69.

B[everfjord], A[ud]. "Ny tolkning på runeskrift" i "Kommentarer til Margrete Morsets artikkel i SPOR nr. 2/87." Spor: Fortidsnytt fra Midt-Norge [Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet] 3:1 (1988) s. 27 [referat av samtale med James Knirk].

Brink, Stefan. "Folkvandringstida namn?: Ortnamn som källmaterial för att belysa bosättningen i Norden vid mitten av det första årtusendet." I Folkevandringstiden i Norden: En krisetid mellem ældre og yngre jernalder. (Rapport fra et bebyggelsesarkæologisk forskersymposium i Degerhamn, Öland, d. 2.-4. oktober 1985.) Red. Ulf Näsman & Jørgen Lund. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 1988, s. 13-31.

Düwel, Klaus. "Buchstabenmagie und Alphabetzauber: Zu den Inschriften der Goldbrakteaten und ihrer Funktion als Amulette." Frühmittelalterliche Studien 22 (1988) s. 70-110.

---. "Elch, 6. Runisches" & "Elgesem, 2. Runologisches." I Reallexikon der Germanischen Altertumskunde. 2. rev. utg. Red. Heinrich Beck o.a. Berlin/New York: de Gruyter, 1988, bd. 7:1-2 s. 130 & 144-45. [Copyright 1986, men utkommet 1988.]

---. "On the Sigurd representations in Great Britain and Scandinavia." I Languages and Cultures: Studies in Honor of Edgar C. Polomé. Red. Mohammad Ali Jazayery & Werner

Winter. Berlin/New York/Amsterdam: Mouton de Gruyter, 1988, s. 133-53.

Dyvik, Helge. "Addenda runica latina: Recently Found Runic Inscriptions in Latin from Bryggen." I The Bryggen Papers, Supplementary series, 2. [Bergen]: Norwegian Univ. Press, 1988, s. 1-9.

Ellmers, Detlev. Anm. av Hauck o.a., Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit (1985). Germania 66 (1988) s. 589-94.

Enright, Michael J. Anm. av K. Hauck o.a., Die Goldbrakteaten der Völkerwanderungszeit (1985-86). Speculum 63 (1988) s. 403-06.

Fomin, A. V. "Runičeskie znaki i tamgi na podražanijach kufičeskim monetam X v. (=Property and Runic Signs on 10th-Century Imitation Coins)". Sovetskaja archeologija (Soviet Archaeology) 1988:4 s. 187-98.

Franzén, Gösta. "A Runic Inscriptions Found in Rome." Saga och Sed: Kungl. Gustav Adolfs Akademiens Årsbok 1986 (1988) s. 101-08 [angelsaksisk runealfabet].

Grandell, Axel. "Finds from Bryggen Indicating Business Transactions." I The Bryggen Papers, Supplementary series, 2. [Bergen]: Norwegian Univ. Press, 1988, s. 66-72.

Grimm, Wilhelm Carl. Über deutsche Runen [1821]. Innl. Wolfgang Morgenroth & Arwed Spreu. Utg. Christa Kirsten & Kurt Zeisler. Köln: Böhlau, 1988. 326 s. [Se også "Runebibliografi 1987".]

Grønvik, Ottar. "Om Eggjainnskriften." Arkiv för nordisk filologi 103 (1988) s. 36-47.

Gustavson, Helmer, & Klas-Göran Selinge. "Jarlabanke och hundaret: Ett arkeologiskt/runologiskt bidrag till lösningen av ett historiskt tolkningsproblem." Namn och bygd 76 (1988) s. 19-85.

Gustavson, Helmer. Se Salberger, Evert, & H. G.

Hagland, Jan Ragnar. "Merke etter reisande kjøpmenn i mellomalderens Nidaros." Spor: Fortidsnytt fra Midt-Norge [Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet] 3:2 (1988) s. 32-33.

---. "Nokre onomastiske sider ved runematerialet frå bygrunnen i Trondheim og Bryggen i Bergen." Studia anthroponymica Scandinavica 6 (1988) s. 13-25.

---. "Rúnaristur frá uppgreftinum í Þrándheimi og Björgvin sem heimild um Íslandsverslunina á miðöldum." Saga: Tímarit Sögufélags 26 (1988) s. 43-61.

---. "Runematerialet frå gravingane i Trondheim og Bergen som kjelder til islandshandelens historie i mellomalderen." Historisk tidsskrift [Oslo] 67 (1988) s. 145-56.

Hauck, Karl. "Zwanzig Jahre Brakteatenforschung in Münster/Westfalen (Zur Ikonologie der Goldbrakteaten, XL) (Taf. I-XIII)." Frühmittelalterliche Studien 22 (1988) s. 17-52.

Hill, Peter. "Whithorn." Current Archaeology 10:3 (1988) s. 85-91 [s. 88: "proto-penny of Beonna", myntmester Efe].

Haavaldsen, Anne. "'.. det skal ikke bli stein tilbake på stein...': Om dateringsgrunnlaget i Norges Indskrifter med de ældre Runer." Magistergradsavhandling i germansk språkvitenskap ved Universitetet i Bergen, høsten 1988 [utrykt og klausulert]. 60 s.

Kabell, Aage. "Zur Meldorf-Inschrift." Mediaeval Scandinavia 12 (1988) s. 201-12.

Knirk, James. "The Corpus of Old Norse Metrical Texts in Runes from Bergen (Summary)." I Poetry in the Scandinavian Middle Ages. (The Seventh International Saga Conference, Spoleto, 4-10 Sept. 1988, Preprints.) Spoleto: Centro Italiano di Studi sull'Alto Medioevo, 1988, s. 173-76.

Knudsen, Svend Aage. "Fundet." S. 3-7 i Svend Aage Knudsen & Karen Thuesen. "Omstridt runesten." Skalk 1988:2 s. 3-9.

---. Se Stoklund, Marie, "Runer 1987".

Lang, James T. Viking-Age Decorated Wood: A Study of its Ornament and Style. National Museum of Ireland, Medieval Dublin Excavations 1962-81, B:1. Dublin: Royal Irish Academy, 1988 [s. 5: høvel DW 87; s. 23: håndtak DW 45].

Lund, Allan A. Se Tacitus, P. Cornelius.

Magerøy, Hallvard. "Urnes stavkyrkje, Ornes-ætta og Ornes-godset." Historisk tidsskrift [Oslo] 67 (1988) s. 121-44 [s. 136-137: runeinnskriftene].

Magnus, Bente. "Eggjasteinen - et dokument om sjamanisme i jernalderen?" I Arkeologiske Skrifter fra Historisk Museum, Universitetet i Bergen, 4 (=Festskrift til Anders Hagen). Red. Svein Indrelid o.a. Bergen: Historisk Museum, Universitetet i Bergen, 1988, s. 342-56.

Manneke, Peter. "Nyfunnen runsten på Hablingbo kyrkogård." Gotländskt Arkiv 1988 (=Meddelanden från Föreningen Gotlands fornvänner 60) s. 226-27.

Marxen, Ingegerd, & Erik Moltke. "The Jelling Man and other paintings from the Viking Age." Mediaeval Scandinavia 12 (1988) s. 107-21.

Meli, Marcello. Alemannia runica: Rune e cultura nell'alto Medioevo. Verona: Libreria universitaria editrice, 1988.

Melnikova, E.A., & E.N. Nosov. "(Amulets with Runic Inscription from Gorodische near Novgorod.)" I Drevnejšie gosudarstva na territorii SSSR: Materialy i issledovanija 1986 god. Red. A.P. Novosel'cev. Moskva: "Nauka", 1988, s. 210-23.

Moberg, Lennart. "Sven B. F. Jansson" [nekrolog]. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, Årsbok 1988 s. 29-34.

Moltke, Erik. Se Marxen, Ingegerd, & E. M.

Morris, Richard L. Runic and Mediterranean Epigraphy. North-Western European Language Evolution (=NOWELE), Supplement, 4. Odense: Odense Univ. Press, 1988. 177 s.

Müller, Gunter. "Von der Buchstabenmagie zur Namenmagie in den Brakteateninschriften." Frühmittelalterliche Studien 22 (1988) s. 111-57.

Nielsen, Karl Martin. "Runedansk akk. α umuta." Studia anthroponymica Scandinavica 6 (1988) s. 5-10.

Nosov, E.N. Se Melnikova, E.A, & E.N. N.

Page, R.I. "Bewcastle, Cu. (St Cuthbert): Inscriptions" & "Urswick, La. (St Michael) [(great) Urswick cross]: Inscriptions". S. 61-62, 65 & 148-49 i Richard N. Bailey & Rosemary Cramp. Corpus of Anglo-Saxon Stone Sculpture. Vol. II: Cumberland, Westmorland and Lancashire North-of-the-Sands. Oxford: The British Academy/Oxford Univ. Press, 1988, s. 61-72 & 148-50.

Pedersen, Inge Skovgaard. Anm. av John Kousgård Sørensen, Patronymer i Danmark (1984). Fortid og Nutid 35 (1988) s. 290-91.

Peterson, Lena. "Mono- and Dithematic Personal Names in Old Germanic." I Probleme der Namenbildung: Rekonstruktion von Eigennamen und der ihnen zugrundeliegenden Appellative (Akten eines internationalen Symposiums in Uppsala 1.-4. september 1986). Utg. Thorsten Andersson. Acta Universitatis Upsaliensis, Nomina Germanica: Arkiv för germansk namnforskning, 18. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 1988, s. 121-30.

Pieper, Peter. "Die Weserrunen im Lichte neuer Untersuchungen: Dem Andenken an Agathe Lasch gewidmet." Niederdeutsches Jahrbuch [Verein für niederdeutsche Sprachforschung, Hamburg] 111 (1988?) s. 9-30.

Quak, Arend. Anm. av Runor och runinskrifter (1987). Amsterdamer Beiträge zur älteren Germanistik 27 (1988) s. 192-96.

Ringstad, Bjørn. "Steiner brukt som amuletter i forhistorisk tid - et eksempel fra Kvåle i Sogndal." I Arkeologiske Skrifter fra Historisk Museum, Universitetet i Bergen, 4 (=Festskrift til Anders Hagen). Red. Svein Indrelid o.a. Bergen: Historisk Museum, Universitetet i Bergen, 1988, s. 325-41 [s. 335: D253 Fredriksberg].

Ruthström, Bo. "Oklunda-ristningen i rettslig belysning." Arkiv för nordisk filologi 103 (1988) s. 64-75.

Salberger, Evert. "Adelsö kyrkas runsten: Inskriftens attribuering." Arkiv för nordisk filologi 103 (1988) s. 76-86.

---. "Läsföljden på Ängby-stenen." Studia archaeologica ostrobotniensia 1987 (1988) s. 170-88.

---. "Runristad ägarformel från Varnhems kloster." Västgötalitteratur [Föreningen för västgötalitteratur, Skara] 1988 s. 56-66.

---. "Runristade berghällar och stenblock." Studia archaeologica ostrobotniensia 1987 (1988) s. 194-204.

---. "Råda-stenens ristningsfel." Västgötalitteratur [Föreningen för västgötalitteratur, Skara] 1988 s. 67-77.

---. "Smärre vikingatida runstudier." Studia archaeologica ostrobotniensia 1987 (1988) s. 143-51.

---, & Helmer Gustavson. "Tuukkala-spännets runinskrifter." Studia archaeologica ostrobotniensia 1987 (1988) s. 35-43.

Sawyer, Birgit. Property and Inheritance in Viking Scandinavia; the Runic Evidence. Occasional Papers on Medieval Topics, 2. Alingsås: Viktoria Bokförlag, 1988. 58 s.

Seim, Karin Fjellhammer. "A Review of the Runic Material." I The Bryggen Papers, Supplementary series, 2. [Bergen]: Norwegian Univ. Press, 1988, s. 10-23.

---. "Runic Inscriptions in Latin: A Summary of Aslak Liestøl's Fascicle (Vol. VI, 1) of Norges Innskrifter med de yngre Runer." I The Bryggen Papers, Supplementary series, 2. [Bergen]: Norwegian Univ. Press, 1988, s. 24-65.

Selinge, Klas-Göran. Se Gustavson, Helmer, & K.-G. S.

Smestad, Ingrid. Etableringen av et organisert veihold i Midt-Norge i tidlig historisk tid. Universitetets Oldsaksamling, Varia, 16. Oslo: Universitetets Oldsaksamling, 1988 [s. 171-74: "Broanlegg som symbol og minnesmerke"].

Snødal, Thorgunn, Marie Stoklund & Marit Åhlén. "Runfynd 1987." Fornvännen 83 (1988) s. 234-50.

Spurkland, Terje. "Speech and Writing in Medieval Bergen." I Papers from the Tenth Scandinavian Conference of Linguistics, Bergen, June 11-13, 1987. Red. Victoria Rosén. Bergen: Department of Linguistics and Phonetics, University of Bergen, 1988, vol. 2, s. 261-70.

Stoklund, Marie. "Runer 1987" [Malt-stainen]. Arkæologiske udgravninger i Danmark [Rigsantikvarens Arkæologiske Sekretariat, Det Arkæologiske Nævn] 1987 (1988) s. 221-24. [Jfr. Svend Aage Knudsen, "399. Aagaard", i samme bok, s. 184, med illustrasjon s. 183.]

---. Se Snødal, Thorgunn, M. S. & Marit Åhlén.

Strid, Jan Paul. "Jädra runsten." Västmanlands Fornminnesförening och Västmanlands läns Museum årsskrift 66 (1988) s. 7-21.

Strid, Jan Paul, & Marit Åhlén. "Runfynd 1986." Fornvännen 83 (1988) s. 34-38.

Söderberg, Barbro. "En runstrof från Bryggen" [=B257]. I Ingemar Olsson 25 augusti 1988. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk vid Stockholms Universitet, 28. Stockholm: Institutionen för nordiska språk, Stockholms Universitet, 1988, s. 361-67.

Tacitus, P. Cornelius. Germania. Interp., utg., overs. & komm. Allan A. Lund. Heidelberg: Carl Winter, 1988.

Thrane, Henrik. "Kort om Gudmes guldfyldte hedenold." Fynske Minder [Odense Bys Museer; = Festskrift til Nils Oxenvad] 1988 s. 271-88.

Thuesen, Karen. "Den urnordiske runeindskrift fra Flistad." Arkiv för nordisk filologi 103 (1988) s. 48-63.

---. "Tolkningen." S. 7-9 i Svend Aage Knudsen & Karen Thuesen. "Omstridt runesten." Skalk 1988:2 s. 3-9.

Williams, Henrik. "En böneformel och ett mansnamn: Till tolkningen av U 126." Saga och Sed: Kungl. Gustav Adolfs Akademiens Årsbok 1986 (1988) s. 109-20.

Wulf, Fred. "DrængR in wikingertzeitlichen Runeninschriften." I Linguistische Studien des Zentralinstituts für Sprachwissenschaft der Akademie der Wissenschaften der DDR, Reihe A, 187. Berlin: Akademie der Wissenschaften der DDR, 1988, s. 80-89.

---. "'ufilan': eine ungedeutete Runenfolge." Nordeuropa, Studien 23 (1988) s. 131-37.

Ahlén, Marit. Frösöstenen. Sevårdheter i Jämtland-Härjedalen. Östersund, 1988. 17 s.

---. Se Snædal, Thorgunn, Marie Stoklund & M. Å.

---. Se Strid, Jan Paul, & M. Å.

Aars, Ivar. "Heggekyrkja: Kyrkja vår 4." Årbok for Valdres 1988 (= Tidsskrift for Valdres Historielag 65) s. 177-92.

Kensingtonia o.l.:

Nielsen, Richard. "The Kensington Runestone, Part 3: Linguistic Evidence for its Authenticity." Epigraphic Society, Occasional Publications 17 (1988) s. 124-78.

Fantastisk:

Bienert, Josef. Raunender Tyrkreis: Runen als geistige Schulungsmittel; der zwölfwache Pfad des Nordens. Winnenden: Rubin-Verl., 1988. 229 s.

Blum, Ralph. Runenspiele: Ein jahreszeitliche Arbeitsbuch mit 12 Legesystemen. Overs. Friedrich Karl Hörner. München: Hugendubel, 1988. 224 s. [Overs. av Runes Play (1985).]

Marby, Friedrich B. Der germanische Einweihungsweg vermittels der germanischen Runengymnastik: Das Erbauen von Schutzmauern und Hegeformen. Stuttgart: Spieth, 1988.

Schulz-Seitz, Ruth E. Ein Jude schrieb die Edda. Teil 1: Deuterocesajas Runeninschriften. [Untervaz, Schweiz: privat], 1988. 416 s.

SUPPLEMENT TIL RUNEBIBLIOGRAFI 1986

Powlesland, D. The Heselton Anglo Saxon Settlement - A Guide to the Excavation of an Early Anglo-Saxon Settlement and its Cemetery. North Yorkshire County Planning Department, Archaeology Section, 1987, [upaginert].

Fantastisk:

Bienert, Josef. Raunende Runen: Vergeistligung der Körperlichkeit; Handbuch des geistigen Runens. 2. oppl. Winnenden: Rubin-Verl./Bienert, 1986. 149 s.

RETTELSENER TIL RUNEBIBLIOGRAFIENE I NYTT OM RUNER 3-1988**RUNEBIBLIOGRAFI 1987**

Haubrichs, Wolfgang. "Lautverschiebung..." - bd. II heter: Wörter und Namen; Forschungsgeschichte, og er i serien: Germanische Bibliothek, Neue Folge, 3. Reihe. Heidelberg: Carl Winter, 1987.

Salberger, Evert. "Textlakunen..." - for "1980" les "1986".

Fantastisk:

Thorsson, Edred. Handbuch... - Boka er en oversettelse av FUTHARK: A Handbook of Rune Magic. York Beach, Maine: Samuel Weiser, 1984.

SUPPLEMENT TIL RNEBIBLIOGRAFI 1986

Schultze, Erdmut. "Die Runen." Die Germanen... - skal være i serien: Veröffentlichungen des Zentralinstituts für alte Geschichte und Archäologie der Akademie der Wissenschaften der DDR, 4/2. Utg. Joachim Herrmann. [Akademie-Verlag.]

SUPPLEMENT TIL RNEBIBLIOGRAFI 1985

Herteig, Asbjørn E. "The Archaeological Excavations..." - for "1855-68" les "1955-68".

A NEW RNE-FIND AT THURSO, CAITHNESS, SCOTLAND

In November 1988 a local resident, Mr G. Watson, noticed high up in the tower of Old St Peter's Church, Thurso, part of a stone slab with unusual markings. Suspecting it might be a rune-stone, he reported it to the local archaeological unit. By chance the Eleventh Viking Congress visited Thurso at the end of August 1989, and included an unusually large number of Scandinavian runologists among its members. With the help of the officers of the local archaeological unit ladders and electricity were brought to the site, and it was possible to examine the stone close up and with adjustable lighting. It proved indeed to be a rune-stone, set upside down and with only part visible. Clearly could be read: -]unilti:kunu:si[. This is to be presumed part of a memorial formula: '(NN raised this stone in memory of ?G)unnhildr, his wife.'

The wall in which the stone now stands is a 19th-century rebuilding, and it may be possible at some future date to remove the stone and examine the full text, and whatever remains on the hidden sides. Meanwhile the Thurso find adds one to the meagre haul of memorial rune-stones in north-east Scotland.

Professor Ray Page, Corpus Christi
College, Cambridge, England

AMULETS WITH RUNIC INSCRIPTION FROM GORODISCHE NEAR NOVGOROD

Two bronze amulets with identical inscriptions were unearthed in 1986 on the fortified site of Gorodische some 2 km from Novgorod the Great. Stratigraphically they can be dated to the second half of the 10th century. The inscription consists of 12 signs. 11 of them can be interpreted as younger runes with duplication of branches and "excessive" elements in the form of rune "Tyr" used probably to serve magic purposes. The 12th rune is a cryptic one of the "kvist runor" type. It reads: þarnisk þær aki u Þarnisk þér eigi úrr 'May you not lack man's power'. The discovery of two amulets with identical beneficial invocative formula suggests that the second amulet was manufactured on the site.

E.A. Melnikova & E.N. Nosov

THE THIRD INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON RUNES AND RUNIC INSCRIPTIONS: A REMINDER

Over thirty have now registered for the runic symposium in Valdres, 8-12 August 1990, and approximately half of them have suggested topics for presentations. The deadline for registering was originally set to 15 January, but since Nytt om runer is somewhat delayed, the deadline has been postponed until 1 February. We can only dispose over 54 rooms at Grindaheim, and if more than that number register, the last ones will have to be placed in other nearby accommodations. A new registration form is included with this number of Nytt om Runer; it was not feasible to remove the registration form from those who had already registered.

The deadline for papers will also be postponed, until 15 March. All those who have suggested topics will soon be sent a style sheet with information concerning the format for preparation of preprint manuscripts. Papers must be sent in by 15 March!

FRIST FOR INNLEVERING AV STOFF TIL NESTE NUMMER:

1. OKTOBER 1990

REDAKSJONEN BER FREMDELES OM AT OPPLYSNINGER TIL
RUNEBIBLIOGRAFIEN BLIR SENDT INN SÅ TIDLIG SOM
MULIG, OG OGSÅ AT OPPLYSNINGENE ER SÅ KOMPLETTE
SOM MULIG.

NB: Nytt om runer cannot be ordered through
bookstores but is to be ordered directly
from the editor (see the box below).

Nytt om runer: Meldingsblad om runeforskning
ISSN: 0801-3756

Editor: James E. Knirk

Address: Nytt om runer
c/o Runearkivet
Universitetets Oldsaksamling
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1
Norway

Postgiro (Norway): 2 40 87 97

Price: NOK 50 for subscription 1986-90
(NOK 70 for non-European subscribers)

Returadresse: Nytt om runer
Runearkivet
St. Olavs gt. 29
0166 Oslo 1
NORGE/NORWAY